

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Cap. VIII. Regni Aquitanici pars Occidentalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

le Vina- rez.	le Bas Viarez.	Ioyosa, seu Ioiisa: <i>Ioyense</i> , Patriciatus & Ducatus.
		Posinium, & Pusinium: <i>le Poussin</i> , ad Rhodanum, Valentinenfis tractus, hoc sæculo dicitur.

CAPVT VIII.

Regni Aquitanici pars Occidentalis.

DIVISIONEM hanc methodi causa inducimus, ne lectoris memoriam prouinciarum multitudine obruamus. Hæc autem Tabula exhibet Vasconiam, Aquitaniam Veram, *la Guiene*, & reliquas Regiones hinc ad Ligerim ferè excurrentes, quas tibi primùm proponimus.

§. I. *Agri seu ditiones Pictauiensis, Santonenfis, Inculismensis, Petrocoriensis.*

N V M. I. *Pictauiensis Ager, le Poictou.*

S V P E -	R I O R	<p>PICTAUIVM & Pictauiia: <i>Poictiers</i>, ad Fl. Clanim, <i>le Clain</i>, vbi forbet Vonam Fl. <i>la Voussne</i>, amplissima ciuitas in quâ aliquot vestigia antiquitatis.</p> <p>Lodunum, Louiodunum, & Laudunum, <i>Lodun</i>, seu <i>Londun</i>, in regione feraci.</p> <p>Ricolocus: <i>Richelieu</i>, natalibus Cardinalis, & nomine clara, vrbs noua.</p> <p>Insula Bocatia, seu Bocardi & Bucardi: <i>l'Isle Bouchard</i>, ad <i>Vigennam</i>, vrbs lepida.</p> <p>Duracium: <i>Thoars</i>, ad Fl. <i>Toret</i>, nunc Patriciatus.</p> <p>Monconturium: <i>Moncontour</i>, clade Hæreticorum celebre sub Carolo IX.</p> <p>Mirabella: <i>Mirebeau</i>, vnde Regio adiacens <i>le Mirebalais</i>.</p> <p>Castrum Heraldj, seu Eraldi: <i>Chastel-Hevaut</i>, vel vt pronunciant <i>Chastel-Raud</i>, ad <i>Vigennam</i> Fl.</p> <p>Mons-Morillonis: <i>Mont-Morillon</i>, ad Fl. <i>Vartempam</i>, <i>Guartempe</i>.</p>
-----------	---------	--

Kkk ij

REGNUM FRANCIAE.

Trimulium: *La Trimouille*, ad Fl. *Aise*, vnde familia illustis.

Charrusium: *Charroux*.

Portus ad Pilam: *Port de Pille*, ad Creusam, vbi lateritia turris vnde nomen.

Siuræa: *Siuray*: vel *Ciuray*, ad Carentonum.

le Haut
Poictou.

Sanzæa: *Sanzay*.

Parthenæum: *Parthenay*, ad Fl. *Touam Tout*.

Bressuria: *Bressuire*, ad Fl. *Argentonium Argenton*.

Lusignanum: *Lusignan*, ad Fl. *Menigouste*: hinc Cyprii Reges.

San-Maxentium: *S. Maxant*, ad Separam, feu Sebrim, Niortensem *Seure*, vbi Abbatia.

Niortium: *Niort*, ad eundem Fl. qui ex ea nomen habet, *la Seure Niortoise*.

FONTENÆVM: *Fontenay le Comte*, ad Fl. *Vendée*, vrbecula diues ob nundinas.

Malleacum: *Maillezais*, burgus olim nunc ciuitas ad Fl. *Antize*, qui mox in Separam cadit, à quo & paludibus formantur *Insulæ*.

INFE-

Lucionum: *Luçon*, olim quoque burgus, magni Cardinalis Episcopalis primùm sedes.

Culangia: *Coulanges les Royaux*, ad discrimen alterius, *Thouartoise*.

RIOR

Vouantium: *Vouant*, ad Fl. *Vendée*, Baronia.

Sant-Herminium: *S. Hermine*, ad Fl. *Semvigne*.

Rupes ad Ionem, feu Rupifurionum: *Roche-sur-Yon*, à Fluuio & Tumulo vrbecula dicta, Principatus caput.

Castromurium: *Chasteau-mur*.

Moretonium: *Mortaigne*, ad Separam *Nannetensem*.

le Bas
Poictou.

Ganachia: *la Ganache*, vrbecula *DD. de Rohan*.

Bellouifum: *Beauuoir sur mer*, locus peramicenus.

Asprimontium: *Aspremont*, ad Fl. *Porteau*, burgus peramplus.

Collis Achardi: *la Motte Achart*.

Arenæ: *Sables d'Olone*, vnde periti nauarum petuntur.

Talmonium: *Talmont*, cognomento *sur Iar*, cuius portus dicitur *Haut-Mer*.

Fanum S. Michaëlis in Eremo: *S. Michel en l'Er*, Abbatia prædiues.

BOVINVM: *Bouin*, ex parte; nam alia ad Britanniam spectat.

INSV- Herus Insula: *Noir-Mouffier*, Marchionatus, Nigrum Monasterium Thuano.

LÆ Columnaria: *Dupillier*, volucris plena, incolis caret.

les Isles de Poitou. Reacus: *de Rié*, iuncta duabus aliis *de Perrier*, & *de Mons*, alueis inter se separatae, quos indigenæ vocant *Ache-naux*.

Dei Insula: *l'Isle-Dieu*, volucrum potius quam hominum statio.

N V M. 2. *Santonensis Ager*, la Xaintonge.

SANTONES: *Xaintonge*, ad Fl. Carentonum, seu Canentellum *la Charente*, ubi pons egregius Romani operis. S. Ioannes Angeriacus, seu de Angeria: *S. Jean d'Angely*, ad Fl. Voltumnum *Boutonne*, Thuano, Botonam: Pontes: *Pons*, ad Fl. *Suyne*, seu *Seigne*, Suguius Latine dicitur, in duas partes discreta vrbs.

VERA

Talleburgum: *Taillebourg*, ad Carentonum, S. Ludouici fortitudine clarum.

SAN-

Subisia, vel Sobisæum: *Soubize*, non procul ab ostio Carentonis.

TONIA

Broagium, seu Iacopolis: *Broage*, falsis paludibus coronata ad Fl. cognominem, sic dicitur à turre *Broïe*, nunc munitissima vrbs.

la Xaintonge.

Marenæ, vel Maritima: *Mareines*, burgus amplus & diues.

Royanum: *Royan*, munitum antea propugnaculum, nunc dissectum, vnde pendeat aliàs *Corduenna* turris: *la Tour du Cordoën*.

Cofnacum: *Cofnac*, vrbs ab Anglis euerfa, durat castellum.

Plassacum: *Plassac*, locus peramœnus D. Esperonij.

- ONISIVM, seu ALNETENSIS TRACTVS, *le Pays d'Aulnis*, aliquando tribuitur Pictaviensi Agro.
- RUPPELLA, aut Rupecula: *la Rochelle*, antea vrbs Alba dicebatur, munitissima olim, nunc ob rebellionem disiectæ munitiones: orta dicitur esse ex ruinis Castri Iulij *Chastel-aillon*, cuius tantum restat vnica turris. De etymo *Aulnis*, non constat inter scriptores.
- Maranum: *Marans*, vbi iuridica sedes, dum obsideretur Rupella.
- Surgeriæ: *Surgeres*, statione Lud. XIII. celebres dum Rupellam obsidebat.
- REAA, & Carcina (quibusdam) etiam Reacus & S. Martini: *l'Isle de Ré*, cui adiacet *l'Isle d'Oye*, Anserina, salinis Insula celebris.
- VLIARVS: *Oleron*, vbi castrum munitissimum Vliarense, Insula peramœna.
- ARMOTIA: *l'Isle d'Armot*, ditio Cardinalis Richelocij Insula prædiues: præcipuus locus Fanum S. Stephani, *S. Estienne*.
- ALVERTA: *Aluert*, vbi Mornacia turris, *la Tour de Mornac*.
- Corduenna turris: *la Tour du Cordouan*, turris, seu specula in ostio Garumnæ, olim spectans ad Royanensem præfecturam.

NVM. 3. *Inculismensis Ager*, l'Angoumois.

- INCVLISMA: *Angoulême*, castro firmata quod Reginæ vocant, ad Carentonum, & Turam *la Touvre*.
- Connacum: *Cognac*, ad prædictum Fl. Francisci primi natalibus clarum.
- Iarnacum: *Iarnac*, prælio suo memorabile.
- Ruffecum: *Ruffec*, in peninsulâ quam efficit Fl. *Bonnieure*.
- Montinacum: *Montignac*, ad Carentonum, vnde vinum generosum.
- Rupescaldium: *Roche foucauld*, ad Fl. Tolueram *Tardouere*, Patriciatus.
- Barbesillum: *Barbesieux*, vbi castellum lautissimum.

NVM. 4. *Petrocoriensis Ager, le Perigord, incola dicti,*
les Perigourdins.

SUPERIOR aut Albus,	}	PETROCORIVM: <i>Perigueux</i> , ad Fl. Illam, seu Ellam, <i>l'Isle</i> , vbi turris <i>Vesona la Tour de Vesone</i> , monimen- tum antiquitatis.
		Bergeracum: <i>Bergerac</i> , ad Duranium, cuius disiectæ munitiones.
le Haut Peri- gord, ou le Blanc.	}	Mussidanum: <i>Mucidan</i> , ad Fl. Ellam.
		Cutracum: <i>Contras</i> , ad confl. Ellæ, & Dromiæ, præli o- celebre.
		Alba-terra, <i>Aubeterre</i> , ad Fl. <i>Colle</i> .
		Brantolmeum: <i>Branthome</i> , ad Fl. <i>Dronam Drome</i> , Ab- batia.
		Limelium: <i>Limeil</i> , ad Duranij & <i>Vesera</i> confl. <i>la Vezere</i> .
		Miramontium: <i>Miraumont</i> .
INFERIOR aut Niger,	}	SARLATVM: <i>Sarlat</i> , in Peninsula quam Duranius & <i>Vesera</i> conficiunt, ad Fluvium cognominem, Epi- scopalis à <i>Ioanne XXII.</i> facta ciuitas.
		Terrassonium: <i>Tarrasson</i> , in Insula quam <i>Vesera</i> efficit.
le Bas Peri- gord, ou le Noir.	}	Bellomontium: <i>Beaumont</i> .
		Villa Franca: <i>Ville Franche de Perigord</i> , iuxta quam olim nobilis <i>Eremus</i> .
		Monpaserium: <i>Monpasier</i> , ad radices montis, ferè ad caput Fl. <i>Drot</i> .
		Bironium: <i>Biron</i> , inter montes situm, vnde <i>Marescalli</i> duo in historiâ nostrâ celeberrimi.

§. 2. *Aquitania Vera, la Guienne.*

GVIENNÆ nomen dubio procul à voce Aquitaniâ detortum
est: de cuius terminis non est facile statuere, quoniam sub-
inde mutati sunt. Nam cum Anglus Dux esset Aquitaniæ, seu
Guiennæ, complectebatur præter Veram Aquitaniam & *Vasco-*
niam, Agros *Pictaviensem*, *Santonensem*, *Inculismensem*, *Le-*
mouicensem, *Cadurcensem*, & *Rutenensem*, itémque *Fuxen-*
sem Comitatum. Postea regnante *Ludouico XI.* fines restricti
sunt:

sunt: Cùm enim fratri suo Guiennam dedisset eam confecit ex quatuor iuridicis conuentibus, Burdegalensi, Vafatenfi qui *Vasconia* magnam partem occupabat, Lapurdensi qui *Aquensem agrum* continebat, & Santonenfi.

Nunc quia Guienna, & Vasconia ab eodem prorege administrantur, aliquando totus ille tractus vno nomine *Guienna*, dicitur: quamquam & aliquãdo nominetur etiam Vasconia; sic enim vina Burdegalensia, vulgò *de Graue*, plerique Vasconica nuncupant: Propriè tamen Aquitania, & Guienna dicitur, tractus ille quem hoc capite complectimur, cuius indigenæ se pertinaciter Vascones negant, hocque nomen sibi probro vertunt.

Non est autem otij nostri dicere, quomodo partes eius singulæ coaluere, ac demum Aquitaniæ Ducatum effecere. Hoc tantùm habe: Guilielmum Aquitaniæ Ducem Leonoram vnicam filiam reliquisse, quæ primùm Ludouico Iuniori Regi Gallia nupsit, à quo repudiata est; hanc iterum nupsisse Henrico Duci Normanniæ, & postea Regi Angliæ, sicque Anglos Aquitaniæ factos esse dominos, & fortissimis hisce populis in Francorum perniciem abusos esse. Tandem à Carolo VII. indidem pulsos, tractum hunc sceptro Francico restitutum.

BVRDE-	}	BVRDEGALA: <i>Bordeaux</i> , vrbs perantiqua & potens ad Garumnam, Emporium nobile, vbi duo castra, <i>Ha</i> , seu castrum Phari, & <i>Tropcite</i> , vulgò <i>Trompette</i> , vnde Thuano arx Buccinæ dicitur & <i>Trompetæ</i> , hîc <i>Ialla</i> Fl. Garumnæ commiscetur.
GALEN-		Blauia: <i>Blaye</i> , olim Militaris dicta, vrbs iam munita.
S I S	}	Burgus: <i>Bourg</i> , cognomento <i>sur mer</i> , olim Blauia munitior.
A G E R		Interannium: <i>Bec-d'Ambès</i> , extrema pars terræ Bimaris, <i>pays entre deux mers</i> , vbi nectuntur Duranius & Garumna, & inde Girõnam efficiunt.
	}	Monferrantium: <i>Monferrant</i> , prima & antiquissima Aquitaniæ Baronia.
		Franciacum: <i>Fronsac</i> , castrum à Carolo Magno fundatum.
	}	Liburnia: <i>Libourne</i> , ad confluentias Ellæ, & Dura-
		LII

- nij, iuxta quam portus Condate destructus.
 Rionum: *Rions*.
 Fanum S. Æmiliani: *S. Emilian*, aliter *S. Million*.
 Podensacium: *Podensac*, cuius panni celebres.
 Cadillacum: *Cadillac*, caput Comitatus Benalgij,
Benaulges.
 San-Macarium: *S. Macaire*, ou *S. Macari*.
- MEDVL-
 LANVS,
 seu ME-
 DOCEN-
 SIS
 AGER
- le Bourde-
 lois.
- SOVILLACVM: *Souillac*, vrbecula tenuis, sed locus
 perantiquus, fit enim mentio ostreorum Sollacen-
 sium; iuxta *le Pas de Graue*. Hic quoque Fauces
 Asinorum *le Pas des Asnes*, in ostio Garumnæ.
 Castrum-nouum: *Chastelnau en Medoc*.
 Castellio: *Chastillon en Medoc*, ad Girondæ æstua-
 rium.
 Esparea: *l'Espare*, burgus amplissimus & diues.
 Blancafortium: *Blanquafort*, castellum firmissimum.
 Pauliacum: *Pauliac*, creditur fuisse Paulini Consu-
 laris prædium.
- le Medoc.
- DITIO
 CER-
 TENSIS
- le Capitalat
 de Certes.
- Comprianum: *Comprian*, ad sinum amplissimum vul-
 gò *le Golphe d'Arcachon*, ditio Meduani Ducis, ex
 quo ad Mantuanum deuoluta est.
 Certæ: *Certes*, vnde huic ditioni nomen.
 Leris Fl. *Leira*, Sigmanis, seu Sigmas Ptolemæi, in
 sinum prædictum influens.
- DITIO
 BOA-
 TENSIS,
 seu BV-
 SIANA,
- le Capitalat
 de Busch.
- BVZIYM, siue Buchsium: *Teste de Busch*, ab antiquis
 Boiis, seu Boatibus sic dictum; tota regio abun-
 dat resinâ, estque ditio Minorum *de Candale*.
 Fanum S. Pauli Bornensis, præposituræ caput: *S. Paul
 de Born*.
 Casaium: *Cassaux*, ad initium lacus in quem mare
 influit.
 Muretum: *le Muret*, burgus.
- VASA-
 TENSIS
 AGER
- VASATYM: *Bazas*, seu Vafatium, cuius castrum
 iuris est Episcopalis.
 Fanum S. Fidei: *S. Foy*, ad Duranium, aliàs muni-
 tissimum.
 Regula: *la Reole*, castrum egregiè munitum ab Hæ-

le Baza-
dois. } reticis, aliter S. Petri de regula, olim Squius.
Castrum Gelosum: *Castel-Ieloux*, vrbecula lepida.
Damafanum: *Damafan*.
Villa-Franca: *Ville Franche de Bazadois*.
Castrum-Moronium; *Castel-Moron*, Ducatus, nunc
Lebretensi contributus, sed huius regionis mem-
brum.

§. 3. *Vascitania, & Vasconia.*

FALLVNTVR qui Vascones à Cneo Pompeio ultra Pyrenæum ad Conuenas emissos volunt; quandoquidem & tempore Galieni in suis sedibus antiquis residebant. Videntur ergo eodem cum Francis tempore in Gallias irrupisse. Quid autem ab iis acceperint damni quid intulerint in historia nostra leges, sicut & eorum mores, principes & Dynastas repetes ex Alberto Oihenarto qui doctissimam Vasconiæ notitiam scripsit. Ex quo obseruabis non eisdem esse Vascos, cum Vasconibus, & Vascos in vltimum angulum Aquitaniæ esse compactos, vbi Vascitaniam postmodum collocabimus. Itaque Vasconia Aquitana diuidi potest in Vasconiam veram, Vasconiam Tholosanam, & Vascitaniam, de quibus postmodum. Quomodo autem accreuerit sceptro Gallico hic tractus, supra innuimus in Aquitaniâ: nam quod attinet ad Navarram, & Beneharnum, id patrum nostrorum memoriâ sub Henrico Magno vtriusque Regionis hærede, contigit.

NUM. 1. *Vera Vasconia, seu Syrticus Ager, la vraye Gascogne, ou les Lanes; quidam tamen Aquensè territorium vocant les Lanes, reliquum veram Vasconiam.*

AQVEN-
SE TER-
RITO-
RIVM } AQVÆ: *Dax*, seu *d'Acqs*, ad Fl. Aturum *l'Adour*,
dicta olim vrbs Nobilitum, quia à 12. nobilibus re-
gebatur, quorum 12. in vrbe tures.
le Pays } Petra forata: *Pierre-horade*, ad confluentias duo-
d'Auribat, rum Gabarorum, seu Gauorum *les Ganes*, caput
quidam Vicecomitatus Aortensis, seu Vrtensis.
vocat hãc } Magefã: *Magese*.
San-Martinum: *S. Martin de Hins*.

regionem,
les Lanes.

Tartassium: *Tartas*, ad Fl. Midurium *Midour*, vrbs
sat ampla.

CHA-
LOSEN-
SIS

AGER

*Pays de
Chalosse.*

SANSEVERVS: *S. Seuer*, aliter *le Cap de Gascogne*, quia
frontem efficit Vasconiae, ad Fl. Aturum.

Tholofetta ad confl. *Gabas* in Aturum.

Monsegurium: *Monsegur*, ad Fl. Luifium *Luy*.

Montaltum: *Montant*, in Montanâ regione.

Mugronium: *Mugron* ad Aturum *l'Adour*.

TVRSA-
NVS

AGER

le Turfan.

ATVRVS: *Ayre en Gascogne*, vbi Aturus Fl. iam na-
uium patiens decurrit, cuius suburbium amplissi-
mum vulgò *le Mas*.

Tursanum: *Tursan*, burgus qui tamen non apparet,
destructus videtur.

Granada: *Grenade*, ad Fl. Aturum } In Regiuncula
Cazere: *Cazeres*, ad eundem Fluvium } vulgò *le Plan*:

MAR-
TIANVS

AGER

*Pays de
Marsan.*

MONS MARTIANI: *Mont-Marsan*, ad Midurium
Fl. *le Midour*, loco opportuno sita vrbs.

Rupafortia: *Rochefort*, ad confl. *Estampon*, & *Douze*.

San-Iustinus: *S. Iustin*, ad Duzam *Douze*.

Villa noua: *Ville neuue de Marsan*, ad Midurium.

LEBRE-
TIVS

DVCA-
TVS

*Duché d'Al-
bret.*

LEBRETI VICVS: *Labrit*, aliter *Albret*, in medio
nemoris cognominis; sic dictum quidam volunt
quasi Leporetum; In gratiam Ioânæ Reginae Na-
uarreæ ab Henrico secundo, hic Ducatus consti-
tutus est, habebatque 4. iuridicas sedes, *de Nerac*,
de Tartas, *Castel-geloux*, & *Castelmoron*, imò &
Condominij, & Arminiaci partem distringebat.

NVM. 2. *Condomensis ager, le Condomois.*

NERACVM: *Nerac*, ad Fl. Baifam *la Baïse*, egregiè munita vrbe-
cula, & viris fortissimis plena.

Condominium: *Condom*, vbi riuulus *Gela la Gaise*, cadit in *Bai-
sam*: regio autem dicitur à castris quibus Vascones dominium
suum tutati sunt.

Caluomontium: *Caumont*, ad Garumnam.

Francicum: *Francegas*, sic dictum quòd Franci liberi hæssent in-
ter Vasconas.

NVM. 3. *Aginnensis ager, l'Aginois.*

- TRANS-
OLIN-
DANVS
- AGINNVN: *Agen*, vrbs ditissima ad Garumnam, patria Iof. Scaligeri, olim vrbum Aquitanix princeps.
- Portus S. Mariæ, seu Sammarianus: *Port Sainte Marie*, ad Garumnam, emporium diues.
- Valentia: *Valence*, ad Garumnam.
- Pumerolium: *Puymerol*, ad Seunam, *la Seune*, Fl.
- au delà
du Lot. Villa noua: *Ville-neuve d'Aginois*.
- Esquillonium: *Esquillon*, Ducatus ditissimus ferè ad confl. Oldi in Garumnam: Oldum Thuanus vocat Olgam & Oltam.
- CIS-
OLIN-
DANVS
- CLARIACVM: *Clerac*, Abbatia celebris Canonicis Lateranenſibus ad Henrico IV. assignata; munita olim vrbs.
- Toninium, & Tonnesium: *Toncius*, cognomine Maius, seu superius ad Garumnam.
- Monurium: *Monheur*, ad eundem Fl. munita rebellium Hæreticorum statio.
- au deçà
du Lot. Cassinoglius: *Casseneuil*, aliter Cassinogilus Ludouici Pij cunabulis villa olim clara.
- Mons Flanquinus: *Montflanquin*, iuridica sedes ampla.

NVM. 4. *Comitatus Arminiacus, le Comté d'Armagnac.*

- SYPE-
RIOR
- AUSCII: *Ausch*, item Auxis, & Clara dicta ad Fl. *Gers*, Archiepiscopatus totius Gallix ditissimus, vrbs situ munitissima.
- Lactorium: *Lectoure*, olim Tauropolium, vt constat ex inscriptionibus, vrbs in monte sita.
- Fidentiacus vicus: *Vic Fezensac*, caput olim amplissimi Comitatus, cuius pars erat Arminiacus ad Fl. *Douze*.
- le Haut
Arma-
gnac. Maluesinum: *Mauuoisin*, ad Fl. *Rat*, caput Vicecomitatus Feufensagueli.
- Steffortia: *Steffort*, ad Fluum *Gers*.
- Auillaria: *Auillar*, Vicecomitatus, vbi castrum aliàs munitissimum.

INFERIOR { NOGAROLIUM: *Nogaro*, vel *Noguerot*, ad Fl. *Modou*.
 Elufa: *Eaufè*, olim ampla ciuitas caput regiunculae
l'Eufan.
 le Bas { Montesquium: *Montesquion*, ad Fl. *Ioffe*.
 Armaignac. { Gauaretum: *Gauaret*, Vicecomitatus & regiunculae
 caput vulgò *le Gauardan*.
 Malburgetum: *Maubourget*.

NVM. 5. *Astaracensis Comitatus*, le Comté d'Astarac.

MIRANDA: *Mirande*, ad vtramque Baifam qui paulò infra urbem
 commifcentur.

Castrum nouum Barbarenfij: *Castelnan de Barbare*, ou de *Barbarens*,
 ad Fl. *Larotz*.

Massylua: *Massenbe*, cuius Dominus est ex parte Abbas *Cafæ Dei*
de la Cafè Dieu.

Simorra: *Simorre*, Abbatia nobilis ad Fl. *Gimone*.

NVM. 6. *Gaurenfis Comitatus*, le Comté de Gaure.

COMITATUS { FLORENTIA: *Florence*, seu *Fleurence* ad Fl. *Gers*.
 le Côté. { Simpodium: *Simpuy*.
 Saluitas, Thuano Saluatum Gauræ: *le Sauuetat de Gaure*.

DITIO { VERDVNUM, *Verdun*, ad Fl. *Sauam*.
 VERDVNI { Granata: *Grenade*, ad *Garumnam*.
 Indica- { Mansum Virodunense: *le Mas de Verdun*, iuridica se-
 ture de { des.
 Verdun. { Bellomontium: *Beaumont*, ad Fl. *Gimoe*, caput huius tra-
 ctus dicitur.
 Gimontis: *Gimont*, ad Fl. *Gimoe*, Abbatia illustris.

DYNASTIA { INSVLA IORDANI: *l'Isle Jourdain*, antea castrum *I&ium*
 INSV- { ad Fl. *Sauam*.
 LANA { Fanum S. Fidei: *Sainte Foy*, vrbecula lepida. porrò
 Indica- { duæ hæ ditiones cum *Samathana*, & *Muretenfi* Ca-
 ture de { stellaniis, de quibus mox dicemus, conficiunt *Vasco-*
 Riuiere. { niam *Tholosanam*.

NVM. 7. Comitatus Conuenarum, le Comté de Cominge.

- TERRI-
TORIVM
- CONVE-
NARVM
- le Pays de
Cominge.
- MINORES
CONVENÆ
seu CON-
SORANI
le petit Co-
minge, ou
Coserans.
- RIPARIA, la Ri-
uiere, inter San-
Bertranum, &
San-Gaudentiũ.
- CONVENÆ, seu Fanum S. Bertrandi: *Sainct Bertrand de Cominges*, ad Garumnam, vrbs perantiqua.
Lombardia, & Lomberia: *Lombers*, & *Lombez*, Episcopalis Ioan. XXII. ad Fl. Sauam, *Sauè*.
Insula Dodonis: *l'Isle-Dodon*, ad eundem Fl.
Samathanum: *Samathan*, vrbs olim magni nominis, vnde & pendeat Lombardia quoad Castellaniã, ad Fl. Sauam.
Muretum: *Muret*, Castellaniæ caput ad confl. *Len-gæ Lenge*, in Garumnam.
Puteus vel Portus S. Guilelmi: *le Puy, ou le Port S. Gilhem*, ad initia Fl. Sauæ.
San-Gaudentius: *S. Gaudens*.
- FANVM S. LICERII, seu Glycerij: *S. Ligier, ou S. Licar de Coserans*, malè *S. Leger*, quæ vox tamen præualuit, ad Fl. Sallam *Salla*.
Conforanum: *Conserans*, aut *Coserans*, burgus nobilis.
Balnea: *Bagneres*, à Balneis ad Fluuiolum *Cresse*.
Messacum: *Messac*.
- Mons Regalis: *Mont Royal*.
Valentina: *Valentine*.
San-Beatus: *S. Beat*.
- de quib⁹ in Occitaniã, ad quã prouinciola illa spectat, hîc reperere non duximus ineptũ.

NVM. 8. Comitatus Bigerrensis, le Comté de Bigorre.

- PLANI-
TIES BI-
GERREN-
SIS
- la Plaine de
Bigorre:
- TARBA, malè Turba: *Tarbe en Bigorre*, antiqua ciuitas vbi aliquot vetustatis monimenta ad Fl. Aturũ.
Balnea, seu Balneria: *Bagneres*, vbi quidã Aquas Tarbellicas locant, celebrãtur à Bartasio poëta Frãco.
Rabastenum: *Rabasteins*.
Lapurdum: *Lourde*, vnde Ager Lapurdensis quibusdam dicitur.
Fanum S. Petri de Generoso: *S. Pery de Generes*.

MONS BI-
GERREN-
SIS*la Montagne
de Bigorre.*Canteria: *Canteres*, seu *Cauderes*, vnde Vallis cog-
nominis ad initia Gabari, seu Gavi Bencharnen-
sis, vbi balnea praestantissima.San-Sabinum: *S. Sauin*, Abbatia praediues ad eun-
dem Fl.Campanum: *Campan*, burgus peramcenus, vnde
butyrum saporis exquisitissimi, ad Fl. Aturum.

N V M. 9. Principatus Benearnensis, le Bearn.

VICECO-
MITATVSBENEAR-
NENSIS*la Vicomté
de Bearn.*PALVS, Pauium Thuano, item & Podium: *Pau*, e-
gregia ciuitas cum palatio inchoato ad Gabarum
Benearnensem, *le Gave Bearnois*.Laseurris: *Lescar*, & Lascara olim Bencharnus, non
procul à praedicto Fluuio.Ortesium: *Orthes*, ad eundem Fluuium, vrbs mi-
nuta.Nayum: *Nays*, vrbecula lauta ad eundem Fl.Morlasium: *Morlas*, in Montanis.Lambegia: *Lambies*, quam ab Inuidia dictam putant
indigenae.VICECO-
MITATVSOLORO-
NENSIS*le Vicomté
d'Oleron.*OLORO, & OLORONVM: *Oleron*, ad Gabarum cog-
nominem, *le Gave d'Oleron*, vbi Aspa *Aspe* flu-
uiolus in eum confluit.Nauaresium: *Nauareins*, vel *Nauarens*, arx totius re-
gionis munitissima ad praefatum Fl.Salua-terra: *Sauueterre*, infra quam miscentur Ga-
bari Oloronensis, & Saisonensis *de Saison*.Monesium: *Moneins*, domini sui clade inclytum.Bastida: *la Bastide*, ad Gabarum Oloronensem.Assonium: *Asson*, caput regiunculae.

N V M. 10. Vasctania, les Basques.

LAPUR-
DENSIS
AGERBAIONA: *Baionne*, quibusdam Lapurdum, vnde
Regioni huic nomen, munitissima ciuitas, ad
quam Niuus *la Nive*, Fl. in Aturum cadit.Luyfius, seu Fanum S. Ioannis Luiffij: *S. Jean de Luz*,
ali-

- le Pays de Lapourd.* } aliter *Loifonne*, ad ostium Fl. *Vrdacvi*.
Vstarizium: Vstaris, iuridica sedes ad Fl. Nium.
Andaya burgus: Andaye, ad ostium *Bidassonis la Bidoze*, è regione *Fontarabiæ*.
- NAVARRA } FANVM S. IOANNIS Pede Portuensis: *S. Iean Pied de Port*, olim munitissima vrbs in rupe, vbi agebat prorex inferioris *Nauarræ*, seu *Nauarræ* ultra portus: ad Fl. Nium.
 INFERIOR } Fanum S. Pelagij, *S. Palais*, seu *S. Pelage*, ad Fl. *Bidoufe*, qui cadit in *Aturum*, olim sedes *Cancellariæ* regni *Nauarrici*.
- la basse Navarre.* } *Bastida Clarenciæ: la Bastide de Clarence*, ad Fl. *Clarenciam*, condita à ciuibus *Rauestenij Bigerrensis*.
Bidaschia: Bidasche, Principatus caput, ad Fl. *Bidoufe*, *Dominorum de Gramont*.
- VICECOMITATVS SOLENSIS } MAULEO: *Mauleon*, cum veteri arce in edito loco ad Fl. *Safonem*, seu *Gabarum Safonensem le Ganne de Saison*, caput huius *Vicecomitatus*.
le Vicomté de Seule. } *Solæ: Seule*, aliter *Subolla*, & fortè *Sibylla*, vnde *Sibyllates* *Plinij* hîc aliqui suspicantur; locus ignotus.
Sancta-Gratia: S. Engrace, *Abbatia* celebris in asperâ regione.

CAPVT IX.

Francici Regni diuisio per Præfecturas, les Gouvernemens.

EAs proponimus, & illo ordine, quo in Comitibus Generalibus anno 1614. *Parisiis* in delegatis suis confederunt.

- Prima } Complectebatur præter *Franciam Prouinciam antiquam*, *Agrum Bellouacensem*, *Suessionensem*, *Laudunensem*, *Nouiodunense territorium*, partem minimam *Briæ*, *Hurepensem tractum totum*, & *Vexinum Francicum*.
- FRANCICA SEV INSVLÆ FRANCIAE.

M m m